

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Dub. IV. Ob quas causas incurratur excommunicatio major?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

DUBIUM IV.

Ob quas causas incurratur excommunicatio Major.

Cum hæc multæ sint, variæ sunt etiam excommunicationes, quæ in 4. potissimum classes dividuntur: nam aliæ nulli, aliæ Episcopo, aliæ Pontifici per Bullam Cœnæ, aliæ eidem extra illam reservantur.

ARTICULUS I.

Quæ sint excommunicationes non reservatæ?

Resp. I. Ex jure antiquo usitatores sunt sequentes.

Contra Omnes. 1. In vexantes Ecclesiasticos, quod non elegerint eum, pro quo rogati fuerant. 2. In directores Monialium, si foveant discordias in electione. 3. In extorquentes absolutionem à censura per vim, aut metum. 4. In compellentes Ecclesiasticos, ut laicis submittant jura Ecclesiæ. 5. In docentes leges, vel medicinam religiosos, qui dimiserunt habitum, vel eos retinentes in suis scholis. 6. In sepelientes tempore interdicti, vel interdictos, vel excommunicatos non toleratos, vel manifestos usurarios. 7. In impediens visitatores Monialium. 8. In Contrahentes matrimonium in gradibus prohibitis, vel cum Monialibus.

9. In

9. In edentes Glossas in Tridentinum. 10. In imprimentes libros sine superiorum licentia. 11. In præcipientes suis subditis, ne officia communia reipublicæ exhibeant Ecclesiasticis, v. g. ne iis vendant, coquant panes, &c. 12. In Doctores & Professores non facientes professionem fidei, ubi recepta est Bulla *Pii IV.* 13. In negligentes administrare justitiam Ecclesiasticis. 14. In potestates foventes usuras.

Contra Clericos. 1. In Clericos in dignitate constitutos, aut Sacerdotes, audientes publicè jus, aut medicinam. 2. In Sacerdotes recipientes præfecturas seculares. 3. In Clericos minores Episcopis, locantes domos usurariis. 4. In alienantes bona Ecclesiæ; vel locantes ultra triennium. 5. In impugnantes in concionibus montes pietatis. 6. In contrahentes matrimonium, si fiat in sacris. 7. In fictè resignantes, vel permutantes beneficia. 8. In præsumptes absolvere à casibus Bullæ Cœnæ.

Contra Religiosos 1. In audientes Leges vel medicinam extra claustra. 2. In habitum temerè dimittentes, vel matrimonium contrahentes. 3. In instituentes novum ordinem. 4. Adeuntes curias Principum, ad nocendum suis monasteriis, vel Prælati. 5. Tenentes arma sine licentia intra claustra. 6. Non servantes interdictum, quando servatur à Cathedrali. *v. Fill. tom. I. r. 14. 15. ca. 84. Bon. d. 3. p. 5. §. 1 n. 36.*

Resp. II. Supradictis adjectæ sunt à *Tridentino* sequentes, quæ valent, ubi illud est receptum.

1. In imprimentes, imprimi mandantes, vendentes, apud se retinētes, vulgantes libros de rebus sacris.

Mm 2 fine

sine nomine authoris, & approbatione ab Ordinario obrenta. 2. In docentes, non esse necessariam confessionem ante sumptionem Eucharistiae. 3. In raptos mulierum, iuvenes, fauentes. 4. In cogentes contrahere matrimonia cum praescriptis. 5. In magistratus, qui requisiti non iuvant Episcopos, ad restituendam, vel conservandam clausuram monialium. 6. In ingredientes (cuiusque conditionis, vel sexus fuerint) monasteria Monialium, sine licentia inscripto obrenta. 7. In cogentes mulierem ingredi monasterium, & profiteri. 8. In impediens sine iusta causa, sanctam voluntatem mulierum emittendi votum. 9. In dominos temporales, concedentes in terris suis locum pro duello.

ARTICULUS II.

Quae sint excommunicationes reservatae Episcopis?

Resp. Sunt haec. 1. Quae contrahitur ex levi percussione Clerici, vel gravi, si sit mulier. 2. In eos, qui absoluti in articulo mortis (à censura, vel peccato habente censuram annexam) ab eo, qui alias non poterat, non presentant superiori se, postquam convaluerunt. *v. Fill. t. 15. ca. 10. n. 241. c. 242.* 3. In Fratres Minores, si admittant in suis Ecclesiis, ad officia divina, Fratres tertii ordinis. 4. In procurantes abortum foetus animati, effectum secuto. 5. In eos, qui communicant in eodem crimine cum excommunicatis ab Episcopo. 6. *Ex omnibus*

omnes, quas ferunt Episcopi per propria statuta
& sibi reservant: quas Confessarii videat in Agēdis.

ARTICULUS III.

Quae sint Papa reservata extra Bullam Cæna?

Resp. I. *Contra omnes* magis obviæ sunt sequētes. 1. In incēdiarios. 2. In habentes literas Apostolicas falsas, & non destruentes: item in falsarios literarum Apostolicarum. 3. In effringentes & spoliantes Ecclesias. 4. In communicantes eodē crimine cum excommunicatis à Papa. 5. In vexantes eos, qui censurā in alios tulerunt. 6. In absolutos ab excommunicatione, sub conditione, & non implentes. 7. In violantes interdictum Papale. 8. In dantes & recipientes aliquid ex pacto, ob admissionē ad religionem. 9. In Simoniacos reales, circa ordinem vel beneficium. 10. In committentes simoniam confidentialem. 11. In Impedientes executionem literarum sacre pœnitentiariæ. 12. In dantes recipientes aliquid, pro gratia, aut justitia, apud Sedem Apostolicam. 13. In committentes duellum, & ad id operantes, suadendo, &c. 14. In mulieres ingredientiæ Monasteria Regularium. 15. In impugnantes institutum Societatis JESU. 16. In facientes jurare illicita & contraria libertati Ecclesiasticæ. 17. In rapientes bona Ecclesiastica, item exigentes tributa ab Ecclesiasticis. 18. Violantes libertatem Ecclesiasticam, quoad fugiētes ad Ecclesiam. 19. Docentes posse fieri confessionē

in absentia. 20. In eos, qui alterutram opinionem de Conceptione B. Virginis, damnant peccati mortalis, vel hæreseos; item in eos, qui in concionibus, aliisque publicis actibus, ut lectionibus, conclusionibus, asserunt B. Virginem conceptam in originali. 21. In Percussores Clericorum. Quæ cum celebris sit, & multa scitu necessaria habeat, agetur de ea peculiariter infra.

Resp. II. *Contra Clericos & Religiosos* sunt hæc.
 1. Participantes in sacris cum excommunicatis à Papa. 2. Procurantes alienationem Ecclesiarum. 3. In Concionatores, qui scripturæ sensum à Doctorum interpretatione alienum, circa tempus Antichristi, & extremi iudicii, aliaque similia revelata prædicant. 4. In Parochos non implentes iuramentum de residentia factum. 5. In Mendicantes transuentes ad alium ordinem, præter Carthusiam. 6. In moniales exeuntes claustra sine licentia. 7. In religiosos, qui sine privilegio, vel speciali licentia Parochi, Clericis aut Laicis Sacramentum Eucharistiæ, vel unctionis ministrare, vel matrimonia solemnizare præsumunt.

•••) o (•••

ARTI-

ARTICULUS IV.

Quomodo intelligenda excommunicatio percussoris Clericorum?

Resp. Ea sic habet: *Si quis suadente diabolo in Clericum vel Monachum violentas manus iniecerit: anathematis vinculo subiaceat, & nullus Episcoporum presumat illum absolvere.*

Dicitur I. *Si quis*: intellige cuiuscunque sexus aut status, etiam impubes, dummodo rationis compos & doli capax. Extenditur autem ad efficaciter mandantes, consulentes, consentientes, suo nomine factam rati habentes, non impediētes, saltem si ex officio aut iustitia teneantur, ut Reges, iudices, & cæteri superiores. Item patres, tutores, heri, pædagogi, Parochi, &c. quibus aliorum cura demandata est. Ita *Laym. l. 1. t. 5. p. 2. c. 5. n. 6. Bon. d. 2 q. 4. p. 1. n. 9. ex Molin. & commun.*

Dixi, *saltem, &c.* quia si ex charitate tantum teneantur, etiam excommunicati, docet *Suar. Caiet. Fill. Medin. Sayr. &c.* Verum id probabilius negat. *Bon. l. c. ex Navar. Con. Regin. Henriq. Molin. &c.*

Dicitur II. *Clericum*: quo nomine intelligitur omnis prima saltem tonsura initiatus, (etiam si conjugatus, dummodo cum unica virgine,) & deferat habitum, serviatque alicui Ecclesiæ: item etiam excommunicatus, suspensus, interdictus, degradatus verbaliter tantum.

Dicitur III. *Monachum*: intelligit quemvis religiosum, etiam laicum, conversum, novitium, utriusque sexus: itē tertiaris S. Dominici, S. Francisci, si gestent habitum, & vivant in communitate: itē eremitas subjectos alicui regulæ, vel superiori.

Dicitur IV. *Manus injecerit*: per quod intelligitur quævis contumeliosa actio exterior mortalis, circa Clerici personam, ut res ei adherentes, si ve fiat manu, si ve baculo, gladio, &c. *Bon. d. 2. q. 4. p. 1.* Ex dictis resolvuntur sequentes Casus.

I. Hanc excommunicationem incurrit. 1. Qui talem conspuat, conspergit aqua, pulvere, conspurcat luto, evellit crimen, lacerat vestem, eripit aliquid per vim & iniuriam de eius corpore, v. g. pileum, pallium, &c. ita ut actio sit gravior iniuriosa. *Bon. l. c. Lay. c. 5. n. 5.* 2. Qui concludit, aut violenter detinet carcere, vel loco, unde sine dedecore non potest exire, *Ibid.* 3. Qui persequitur, ut in flumen, vel fossam incidat, equo decidat, &c. *Ibid.* 4. Qui manus violentas iniicit in equum, cui is insidet, occidendo, vulnerando, cædendo, sistendo per frenum, quæ actio licet sit levis respectu corporis, non tamen respectu honoris, *Ibid.* 5. Qui aliquid supradictorum facit, etiam Clerico consentiente, dummodò sit injuriosum ordini Clericali, *Lay. l. c.* 6. Clericus, si se ipsum ex malitia vel passione (secus si ex devotione) percutiat iniuriosè *Lay. l. c. ex Nav.* 7. Qui percutit Clericum etiam meritum, si fiat, vel per quem non debet, ut si morte dignus puniatur à Judice seculari, vel modo illicito, ut si à Prælato puniatur per laicum. *Bon. l. c. ex Navar. Sayr. Suar. Fill. con. c. 1. vid. Lay. ca. 5.*

II. Non

II. Non incurrit. 1. Fur, qui clam abscindit crumenam, vel vestem tollit Clerico: quia non est actio violenta, sed fraudulenta. *Bon. l. c.* 2. Si percussio sit iocosa, vel casualis, v. g. si janitor, vel apparitor turbam arcens percutiat Clericum: item si pueri habentes primam tonsuram se pugnis percuriant. *Bon. l. ex Moll. Fill. Con. &c.* item si percussio sit ad defendendum se, vel vitam suam, vel uxoris, parentum, filiorum, vel res suas, cum modo: ramine tamen inculpa & tutelæ. *Lay. infra.* Et denique quando cunque percussio ob levitatem, vel imperfectionem actus, non esset mortalis, illa laico, ut docet *Caj. & Sa*: quod tamen *Suar.* universaliter non admittit, v. *Bon. l. c.* 4. Si fiat in tenebris, vel Clericum non agnoscas, quod habitum non gestet; quia ignorantia excusat. 5. Si Prælati, præceptor, pater, subditum in minoribus constitutum, correctionis causa (licet ita accedat) percutiat moderatè, habita ratione culpæ: imò Prælati & Præceptor Ecclesiasticus potest etiam in maioribus constitutum castigare. An idem possit pater, controversatur in utramque partem probabiliter v. *Lay. loco mox citando* 6. Si percutiatur realiter degradatus, vel bigamus; vel exerceat publicè officium cauponis, vel macellarii, vel scurræ, & ter monitus non cesset; vel inventus turpiter agens cum uxore, matre, sorore, vel filia; vel denique mulierem ipso facto sollicitans ad turpitudinem: quia perdit privilegium. v. *Lay. l. 1. t. 5. p. 2. c. 5. Fill. l. 15. ca. 1.*

Resp. II. Et si hæc excommunicatio sit reservata Papæ potest tamen Episcopus ab ea absolvere

Mm 5 his

his casibus: 1. Quando percussio, et si sit mortalis, est tamen prudentum iudicio levis, comparata cum enormi, v.g. si fiat palma, pugno, aut lapide, non relincente vestigium: & secundum *Anton.* & *Dian. p. 9. t. 4. R. 19.* nisi notabilem injuriam, & magnum scandalum pariat, qualem negat esse, si quis Sacerdotem pugno percutiat in faciem, licet guttæ sanguinis effluant. Enormis verò erit si membrum præscindatur, copiosus sanguis fundatur; vel etiam ratione dignitatis personæ, ut si percutiatur Episcopus, vel Abbas, etiam alapa.

2. Si percussor sit impubes, pauper, æger, senex, mulier, cæcus, claudus, servus, filiusfamilias vel non sui juris: uti & regulares ac moniales invicem verberantes; item si sint homines delicati, & quotquot habent legitimum impedimentum, ut non possint ire ad Papam, aut eius legatum; vel si dubium sit de excommunicatione, *Fill. l. 15. c. 1. n. 35. & sequent.* Denique si sit occulta, v. *supra hic c. 1. d. 5. & Dian. p. 9. t. 4. R. 63* In quibus omnibus casibus pro foro conscientie potest etiam facultas absolvendi impetrari (gratis quidem) ex Pœnitentiaria Romæna à Maiore Pœ-

nitentiaro, ut v. *supra his*

*l. 1. t. 2. c. 1. in ap-
pend.*

o (o)

ART.

ARTICULUS V.

Quæ sint excommunicationes Papa
reservata per Bullam
Cœna?

Resp. Præcipua est in hæreticos : quæ extenditur non tantum ad fautores, receptatores, & defensores hæreticorum ut sic, sed etiam in scienter retinentes, legentes, imprimentes, & defendentes libros hæreticorum, de religione tractantes, vel hæresin continentes. Ad quam excommunicationem incurrendam requiruntur 4. conditiones. 1. Ut author libri sit hæreticus. 2. Ut liber hæresin expresse contineat, vel de religione agat. 3. Ut legatur materia notabilis, & sufficiens ad mortale. 4. Ut scienter legatur, imprimatur, vel retineatur, *Laym. l. 2. t. 1. c. 15. n. 1.* Unde resolves.

I. Non excommunicari, 1. Si legas libros Catholicorum, referentes verba hæreticorum, etiam si animo hæresin discendi legas, *Laym. l. 2. ex Navar. Sanch. & c.* 2. Si in Catholici scriptoris libro, vel alio, hac Bulla non contento, legas adiecta scholia, vel notas authoris hæretici: quod tamen *Suar. tom. 5. d. 21. f. 2.* limitat, nisi scholia essent tam copiosa, ut ex iis potius, quam ex textu liber constare videretur. *Laym. l. c.* contra *Suar. & Sanch. & c.*

II. Non prohibentur hæreticorum libri philosophici, & alii hæresin non continentes, *Lay. l. c. n. 3.* Imo probabiliter nec ii, qui incidenter tantum continent hæresin non agentes ex professo de fi-

Mm 6

de,

de, *Sayr. Graff. apud Lay. l. c. contra Suar. & Sanch.* quid confirmat pro Germania, ubi Bulla cum tanto rigore non est recepta, v. *Beca. 2. nu. 2. c. 15. q. 8.* Legens tamen tales, incurrit excommunicationem non reservatam Indicis librorum prohibitorum, ubi is receptus est: quod non videtur esse factum in Germania, saltem cum isto rigore, ut habet *Lay. l. c. n. 8.*

III. Excommunicatur 1. Qui in sufficiente quantitate solum proœmium; vel epistolam ad lectorem, vel indicem libri, vel partem libri, in qua nulla est hæresis, legit, ut habet *Laym. l. c. & Bon. 2.* Probabiliter etiam is, qui alterum iussu suo legentem audit per alium, *Lay. l. c. Azor. & c. contra Sanch.*

IV. Probabiliter non excommunicatur, qui hæreticam concionem, aut epistolam seorsim editam legit; quia non est liber, *Laym. l. c. n. 3. ex Sanch.*

V. Non sufficit una alterave linea; imò secundum *San. Rodriq. & Sa.* nec integra pagina, etiam magni voluminis: quod tamen *Bon. & Lay. l. c.* non concedunt, licet hic fateatur, Confessario id posse ad hoc servire, ut non continuo damnet peccati mortalis, & excommunicationis eum; qui bono fine, vel etiam ex curiositate unam paginam legit.

VI. Non incurritur, si retinentur libri parvo tempore, v. g. uno alterove die: quia sicut materia, ita & temporis parvitas excusat, *Lay. n. 7. ex Graff Sayr. Sanc. & c.*

VII. Excusat ignorantia, etiam crassa, si vel

nescias

nescias esse hæreticum, vel tractare de religione,
*Laym. n. 4. v. Sanch. l. 2. mor. c. 10. & l. 9. de mat.
d. 32.*

VIII. Non excusatur is, qui librum vel in alie-
na domo vel alieno nomine, vel animo non le-
gendi habet. Item nec is, qui affirmat non esse
pravum, non esse exurendum. Item qui impedit
ne comburatur, qui disputationis causam defendit.
Ita *Bon.* qui tamen excusat eum, qui laudat sty-
lum, vel ingenium authoris, vel bonam doctri-
nam, quæ in eo est, sed non quatenus in eo est:
v. g. si dicas, hic liber esset bonus, si non haberet
hæresin; quia talis non defendit. *v. Lay. l. c. Bon.
d. 2. q. 5. p. 4.*

CAPUT III.

De Suspensione & Degradatione?

DUBIUM I.

Quid sit Suspensio, & quotuplex, & unde
dignoscendum, qualis, & quari-
ta sit?

R. Esp. I. Suspensio est censura, qua Clericus fun-
ctiones aliquas Ecclesiasticas exercere prohi-
betur, *vid. Bon. d. 3. pag. 2. Laym. l. 1. ir. 5. p. 3. c. 1.*
Unde resolves.

I. Solus Clericus potest suspendi.

II. Suspendere possunt, qui possunt ferre cen-
suras,

III. Ex